

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 4, Sayı: 10, Mart 2017, s. 456-464

Caner ÖZGEN¹

Gıyasettin DEMİRHAN²

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNE KATILIMI ÜNİVERSİTE BİRİNCİ SINIFTA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN, LİSE SON SINIFTA İKEN BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNE KATILIP KATILMAMA NEDENLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Özet

Bu araştırmanın amacı üniversite birinci sınıfta okuyan öğrencilerin, lise son sınıfta iken beden eğitimi derslerine katılıp katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırma 2012-2013 eğitim öğretim döneminde Hacettepe Üniversitende çeşitli alanlarda(Sağlık Bilimleri, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler) öğrenim gören dokuz erkek dokuz kadın olmak üzere toplam 18 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın gerçekleştirilmesinde, nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formunun hazırlanmasında, geçerliğinin sağlanmasında ilgili literatür taraması yapılmış ve alanında uzman akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda düzenlenmiştir. Tüm görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş katılımcılara kod isimler verilmiştir. Araştırma dahilinde elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiş ve beş tema(1. Lise son sınıfta beden eğitim derslerine katılım 2. Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerin derse katılımları konusunda etkisi 3. Okul yönetiminin öğrencilerin derse katılımı konusunda etkisi 4. Okuldaki imkânların öğrencilerin derse katılımı konusunda etkisi 5. Ailelerin öğrencilerin derse katılımı konusunda etkisi) ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi Dersi, Derse Katılım, Lise Öğrencileri, Spor Eğitimi

¹Arş.Gör., Aü, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü., canerozgen@anadolu.edu.tr

²Hü., Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü.,

OPINION OF THE UNIVERSITY FIRST-GRADE STUDENTS ABOUT THE REASONS OF PARTICIPATING OR NOT PARTICIPATING THE PHYSICAL EDUCATION LESSONS DURING THE LAST YEAR OF HIGH SCHOOL

Abstract

The purpose of our study is to investigate the opinion of the university first-grade students about the reasons of participating or not participating the physical education lessons during the last year of high school. This study was conducted on 9 male and 9 female total 18 university students who study various disciplines (Health Sciences, Natural Sciences, Social Sciences) in Hacettepe University. In this research semi-structured interview which is one of the qualitative research methods is used. For the preparation and reliability of the interview form used in the research relevant literature review is made and the form is edited through the opinions of the expert academicians in this field. All of the interviews are recorded with the sound recorder and participants are given nicknames. The data gathered in this research are analyzed using the descriptive analysis method and 5 themes (1. Attendance to the physical education lessons at the last year of high school 2. The affect of physical education teachers on participation to the class 3. The affect of school management on participation on the class 4. The affect of the school facilities on the participation to the class 5. The affect of the family on participation to the class) are revealed.

Key Words: High School Students, Participating Lessons, Physical Education Lessons

GİRİŞ

Kapitalist ideolojini en önemli aracı olan teknolojik gelişmeler, modern çağ toplumlarının hayatlarını bir yandan kolaylaştırırken diğer bir yandan insan doğasını hızla değiştirmeye devam etmektedir. İnsan doğası gereği hareket eden bir varlıktır ve hareket ederek yaşamını sürdürmektedir. Yaşanan teknolojik gelişmeler insan gücüne olan ihtiyacı azaltmış ve bunun bir sonucu olarak hareketsiz insanların oluşturduğu toplumlar meydana gelmiştir. Bu noktada, toplumların beden eğitimine olan ihtiyacının her zamankinden fazla olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi derslerinin önemiyle ilgili bir literatürde birçok araştırma yapılmış ve çeşitli görüşler ortaya konulmuştur. Harmandar (2004), beden eğitimi sayesinde toplumsal kurallara uyan, kazanmaya ve kaybetmeye saygılı, bilinçli toplumların oluşmasına katkı sağlayacağını belirtmiştir. Karaküçük (1989), bir toplumun beden, ruhen, zihnen ve sosyal yönden sağlıklı bir yapıya kavuşmasında beden eğitiminin oldukça önemli olduğunu belirtmiştir. Yolancık (2004), beden eğitiminin kendi amaç ve kapsamından kaynaklanan özelliklerinden dolayı genel eğitimin içerisinde çok önemli bir yeri olduğunu söylemiştir. Singer & Dick (1974), beden eğitiminin çeşitli kontroller sağladıktan sonra bireylerin fiziksel, psikomotor, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönden gelişimlerine katkı sağladığını söylemiştir.

Bir eğitim sürecin hedefi, bireyleri sadece zihinsel özelliklerini geliştirmek değil, bir bütün olarak gelişimine katkı sağlamaktır. Burada vurgulanan bireylerin, fiziksel, bilişsel, devinışsel,

TİDSAD

duygusal ve toplumsal özellikleridir. Vurgulanan bu özelliklerin gelişiminde hareket ve fiziksel etkinlik öğeleriyle bağlantılı olarak spor etkinliklerinin önemi göz ardı edilmemelidir. Türk Milli eğitimi ders müfredatları içerisinde yer alan derslerden, öğrencilerin fiziksel gelişimlerine katkı sağlamak sadece beden eğitimi dersine ilişkin bir amaç olarak karşımıza çıkmaktadır (Demirhan, 2006). Bu özelliğinin yanında beden eğitimi derslerinin toplumsal bir deneyim sunması itibariyle öğrencilerin duygularını ifade etme olanağı sağlamaktadır. Akran gruplarının yer aldığı formal ortamlardaki sportif aktivitelerin bireylerin fiziksel gelişimlere sağlayacağı katkının yanı sıra sosyal gelişimlerine önemli katkılar sağlamaktadır. Yetim, (2000). Aynı yaş kuşağında yer alan öğrencilerin sahip oldukları çeşitli statülerin ve rollerin aracılığıyla sosyal rolleri öğrenmelerinde oldukça önemli olduğunu söylemiştir. Bu araştırma, üniversite birinci sınıfta okuyan öğrencilerin lise son sınıfta iken beden eğitimi dersine katılıp katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla planlanmıştır.

Yöntem

Araştırma problemi:

Üniversite birinci sınıfta okuyan öğrencilerin lise son sınıfta iken beden eğitimi dersine katılıp katılmama nedenlerine ilişkin görüşleri nasıldır?

Araştırma grubu:

Araştırmanın evrenin Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler, Sağlık Bilimleri ve Fen Bilimleri alanlarında birinci sınıfta okuyan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminin oluşturulmasında amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu örneklemede amaç çalışılan probleme taraf olabilecek katılımcıların çeşitliliğini olabildiğince artırmaktır. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünü belirlemek için dikkate alınması gereken üç ilke vardır: araştırmanın odağı, veri miktarı ve kuramsal örnekleme (Cropley,2002 akt;Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu ilkeler doğrultusunda araştırma grubu, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinden altı, Fen Bilimleri Fakültesinden altı, Sosyal Bilimler Fakültesinden altı ve Sağlık Bilimleri Fakültesinden altı olmak üzere toplam on sekiz öğrenciyle gerçekleştirilmiş ve araştırmayı oluşturan gruplar her iki cinsiyete de eşit miktarda dağıtılmıştır.

Verileri toplama aracı:

Araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu tekniğin uygulanabilmesi için açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu hazırlanması gerekmektedir. Görüşme formunda yer alan soruların belirlenmesinde ilgili literatür taraması yapılmış, çalışmanın evreni içerisinde yer alan bireylerle görüşmeler yapılmış ve alanında uzman akademisyenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Soruların kolay anlaşılabilir, katılımcıları yönlendirmekten uzak ve mantıklı bir sıralamaya konulması için alanında uzman iki akademisyen tarafından düzenlemeler yapılmıştır. Soruların kolay anlaşılıp anlaşılmadığını test edebilmek amacı ile araştırmanın evreni içerisinde yer alan 10 öğrenciye sorular yönetilmiş ve görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular aşağıda verilmiştir:

1. Lise son sınıfta okurken beden eğitimi dersine aktif olarak katılıyor muydunuz? Evet, ise nasıl? Hayır, ise neden?

Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Derslerine Katılımı Üniversite Birinci Sınıfta Okuyan Öğrencilerin, Lise Son Sınıfta İken Beden Eğitimi Derslerine Katılıp Katılmama Nedenlerine İlişkin Görüşleri

2. Bu derslere katılmanızda veya katılmamanızdaki en önemli nedenler nelerdi?
3. Dersin öğretmeni katılıp katılmamanızı nasıl etkiliyordu?
4. Okul yönetimi katılıp katılmamanızı nasıl etkiliyordu?
5. Okulunuzdaki imkânlar beden eğitimi derslerine katılmanızı ne yönde etkiliyordu?
6. Dersleriniz tam anlamıyla işleniyor muydu?
7. Ailenizin katılıp katılmamanız yönündeki tepkileri nasıl oluyordu?

Verilerin toplanması:

Araştırmada verilerin toplanması için nitel araştırmalarda sıkça kullanılan, bireysel görüşme tekniği kullanılmıştır. Bunun nedeni araştırmanın amacına uygun olarak, görüşülen bireyin deneyimlerini keşfe yönelik bir görüşme sürecinin hedeflenmesidir (Yıldırım, ve Şimşek, 2013). Görüşme tekniğinde, araştırmacının görüşme üzerindeki kontrol düzeyine göre farklı sınıflandırmalar mevcuttur. Bu araştırmada, araştırmacıya rehberlik edecek bir dizi soru ve konu başlığının verildiği, yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır (Gürbüz & Şahin, 2014). Araştırmacı, katılımcılara uygun olan zamanlarda, belirlenen mekânda görüşmeleri gerçekleştirmiş, her bir katılımcıyla üç ile yedi dakika aralığında görüşmeler yapmıştır. Tüm görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş, gizliliğin sağlanması amacıyla katılımcılara numaralar verilmiştir. Sağlık bilimleri alanı: S, Fen Bilimleri F, Sosyal Bilimler SS, Erkek katılımcı: E, kadın katılımcı: K olarak kısaltılmış, tüm katılımcılar 1'den 18'e kadar numaralandırılarak kodlanmıştır.

Verilerin analizi:

Görüşmelerden elde edilen tüm ses kayıtları öncelikli olarak yazıya dökülmüştür. Ardından betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Yıldırım & Şimşek, (2013)'e göre betimsel analiz dört aşamadan oluşmalıdır: Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması, bulguların yorumlanması. Bu bilgiler doğrultusunda araştırmanın kavramsal çerçevesinden ve görüşmelerde yer alan boyutlardan yola çıkarak verilerin analizi için beş tema belirlenmiştir. Temaların oluşturulmasının ardından elde edilen veriler okunmuş ve oluşturulan temalara göre organize edilmiştir. Organize edilen veriler düzenlenmiş ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Son olarak bulgular ve aralarındaki neden sonuç ilişkileri açıklanmıştır.

Bulgular

Tema 1: Lise son sınıfta beden eğitimi derslerine katılım.

Araştırmaya katılan 18 öğrenciden 10'u lise son sınıfta beden eğitimi derslerine aktif olarak katıldıklarını, geri kalan sekiz öğrencinin ise bu dönemde çeşitli nedenlerle derslere katılmadıklarını belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin büyük çoğunluğu derslere aktif olarak katıldıklarını belirtirken, kadın öğrencilerde durum tam tersi yöndedir. Katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda bu derse çeşitli sebeplerle katılım göstermiştir. Okul takımında oynamak bu derse katılımda önemli bir etken olarak gösterilebilir. F.E.1. kodlu katılımcı derse katılmasındaki en önemli etken olarak "... basketbol takımındaydım bu yüzden katılıyordum." diye yanıtlarken F.E.3 kodlu katılımcı ise "okul takımının kaptanı olmam ve sporu sevmemden dolayı katılırdım" şeklinde yanıtlamıştır. "Spor yapmayı sevmek" yine katılım için önemli etkenlerdendir. SS.K.1. kodlu katılımcı derslere katılmasında en önemli etken sorulduğunda "Spor yapmayı seviyorum." diye yanıtlarken aynı soruya SS.E.3 kodlu katılımcı "sporu

sevdiğim için derslere katılıyordum.” şeklinde yanıtlamıştır. Derse katılımı motive eden etkenlerde durum böyle iken, katılmama konusunda noktasında en önemli neden sınava hazırlık olarak görülmektedir. S.E.2 kodlu katılımcı neden katılmadığını “son sınıftayken katılmamamda en önemli neden sınavlardı, ondan önceki yıllarda sorun yoktu” olarak izah etmiştir. Yine aynı soruya S.K.1. kodlu katılımcı “katılmak iyi olabilirdi aslında, dinlenmek açısından ancak katılmamak daha mantıklı olurdu, çünkü sınavlara hazırlanıyorduk.” şeklinde yanıtlamıştır.

Tema 2: Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerin derse katılımları konusunda etkisi.

Erkek katılımcıların büyük bir çoğunluğu derse katılımları konusunda öğretmenlerinden olumlu yönde etkilendiklerini söylerken, kadın öğrencilerin önemli bir çoğunluğu ise bu konuda öğretmenlerinden olumsuz yönde etkilendiklerini belirtmiştir. Sosyal bilimler alanında eğitim gören SS.K.1 kodlu katılımcı “Dersin öğretmeni katılıp katılmamanızı nasıl etkiliyordu?” sorusuna “...kötü etkiliyordu ama ben dersi sevdiğim için katılıyordum”. Yine aynı soruya S.K.3. kodlu katılımcı “hocamızı pek sevmezdim ben de katılmak istemiyordum” şeklinde cevaplamıştır. Erkek öğrencilerde durum farklıdır, F.E.1. kodlu katılımcı “hocanın davranışları bize karşı çok iyiydi bu yüzden katılmamızı olumlu yönde etkiliyordu.” olarak cevaplarırken, S.E.1 kodlu katılımcı ise “gerekli imkânları sağlıyordu yani dersin öğretmeni bu noktada olumlu etkiye sahipti.” şeklinde cevaplayarak dersin öğretmenin kendilerini olumlu yönde etkilediklerini belirtmişlerdir.

Tema 3: Okul yönetiminin öğrencilerin derse katılımı konusunda etkisi.

Okul yönetiminin derse katılıma etkisi noktasında katılımcıların çeşitli görüşleri mevcuttur. S.E.1 kodlu katılımcı “okul yönetimi de gerekli imkânları sağlıyordu, hem okul bahçesinde hem spor salonunda derse katılmamıza yardımcı oluyorlardı.”, SS.K.1. “olumlu etkiliyordu spora teşvik ediyorlardı, turnuvalar düzenleniyordu”, S.K.2. “müdür yardımcımızda beden eğitimi öğretmeni idi. Bu yüzden turnuvalar düzenlenirdi.” şeklinde katılımcılar okul yönetiminin olumlu etkilerinden bahsetmiştir. Bu durumun tam aksi yönde görüş bildiren katılımcılarda vardır. S.K.1. kodlu katılımcı “okul yönetimi ders çalışmamızı istiyordu aslında. Bizi bu yönde teşvik ediyorlardı.”, F.K.2. “okul yönetimi zaten beden derslerinin kaldırılmasını istiyorlardı. Sınıfta ders çalışmamızı istiyorlardı” S.E.3 “okul yönetimi sınav senesi olduğu için katılmayanlara da bir şey demezdi” gibi okul yönetimin olumsuz etkilerinden bahsetmişlerdir. Bununla birlikte okul yönetiminin bu konuda herhangi bir etkisinin olmadığını belirten katılımcı görüşleri de mevcuttur. F.E.1. kodlu katılımcı “okul yönetimi pek fazla karışmazdı bize bu yüzden bir etkisi yoktu.”, S.E.2 “okul yönetimi pek ilgilenmezdi, ne olumlu ne olumsuz yönde etkilemezdi.”, SS.E.2. “müdürümüzün camına top gitmedikçe pek karışmazdı” şeklinde okul yönetiminin bu konuda herhangi bir etkisinin olmadığını belirtmişlerdir.

Tema 4: Okuldaki imkânların öğrencilerin derse katılımı konusunda etkisi.

Katılımcıların önemli bir bölümü okulda yeterli imkânların olduğunu belirten görüş bildirmişlerdir. S.E.1 kodlu katılımcı “okulumuzda spor salonumuz vardı bu yüzden dersleri orada işliyorduk bu da okulumuzun bize bir artısıydı.”, F.E.2 “Kapalı spor salonumuz vardı gerekli malzemeler bulunurdu. Yazın açık havada kışın spor salonunda derslerimizi işlerdik.”, F.K.3 “imkanlarımız spor tesislerimiz vardı.”. Bunun yanı sıra katılımcılarda bazıları okuldaki imkanların yeterli olmadığından bahsetmişlerdir. SS.E.2. kodlu katılımcı, “Pek imkanımız yoktu sadece eşofman giyer top alır dışarı çıkardık. Gerekli malzemelerimiz yoktu.”, S.K.3.

Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Derslerine Katılımı Üniversite Birinci Sınıfta Okuyan Öğrencilerin, Lise Son Sınıfta İken Beden Eğitimi Derslerine Katılıp Katılmama Nedenlerine İlişkin Görüşleri

“imkanlarımız yoktu. Spor salonumuz çok soğuktu.”, S.K.2. “pek imkanımız yoktu sadece temel materyaller vardı.” gibi okullarında derse katılımları için gerekli imkanların olmadığını belirten ifadeler kullanmışlardır.

Tema 5: Ailelerin öğrencilerin derse katılımı konusunda etkisi.

Ailelerin Beden Eğitimi derslerine katılımları konusunda etkisi için katılımcıları çeşitli görüşlere sahiptir. S.K.2. kodlu katılımcı “babam sporla ilgilenen bir insan beni ve kardeşimi sürekli spora teşvik ederdi.”, S.E.3 “ailem desteklerdi benim sevdiğimi bilir her zaman bana destek verirlerdi.”, F.E.1. “Ailem spor yapıldığı için olumlu karşılıyordu.” gibi. Bu konuda ailelerinden olumlu destek aldıklarını belirten katılımcıların yanı sıra, ailelerinden olumsuz yönde etkilendiklerini belirten katılımcılarda vardır. F.E.3. kodlu katılımcı “ailem karşıydı çünkü benim sağlık sorunum vardı biraz ona rağmen ben katıldım.”, F.K.3. “ben daha küçükken jimnastiğe baskete yolladılar bu yüzden teşvik ederlerdi ancak son sene için içine sınav girdiği için onlarda çalışmamı istiyorlardı.”, SS.E.2. “ben hentbol oynarken sağlık sorunu yaşamıştım bu yüzden ailem pek destek vermezdi ona rağmen oynardık.”. Bu konuda ağırlık görüş ailelerin kendilerine çok karışmadıkları yönündedir. SS.E.1. kodlu katılımcı “ailem pek karışmazdı bu konuya.”, S.E.2. “ailem bana bırakırdı”, F.E.2. “onlarda genelde karışmazlardı. Pek bir etkisi yoktu.”.

Tartışma

Bu çalışmada, üniversite birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin, lise son sınıfta okurken beden eğitimi derslerine katılıp katılmama nedenlerine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada elde edilen nitel verilerin analizi sonucunda, lise son sınıfta okuyan erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla Beden Eğitimi derslerine yaklaşımlarının daha olumlu olduğu dolayısıyla bu dönemde bu derslere daha fazla katılım gösterdikleri görülmüştür. Arabacı (2009), lise düzeyindeki erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre beden eğitimi derslerine ilişkin daha olumlu yaklaşımları olduğu ve daha çok katılım gösterdiklerini belirtmiştir. Kızılkaya (2009), lise öğrencileri arasında erkeklerin spora katılım düzeyinin kadınlara oranla daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Şişko ve Demirhan (2002), kadın ve erkek öğrencilerin Beden Eğitimi derslerine ilişkin tutumlarının anlamlı olarak farklılaştığını bunun nedenin ise kadın öğrencilerin sosyal kültürel nedenlerden dolayı daha az dışadönük ve daha az spor yapmalarından kaynaklanabileceğini belirtmişlerdir. Bu dönemde beden eğitimi derslerine katılım gösteren öğrencilerin önemli bir bölümü sporu sevdiği için bu derslere katılım gösterdiği görülmektedir. Derslere katılmayan öğrencilerin neredeyse tamamı üniversite sınavlarına hazırlandıkları için derslere katılmadıklarını belirtmişlerdir. Kapitalist sistemin sürekli olarak kazanımı övmesi ve ödüllendirmesi, bireysel farkındalığı göz ardı ederek sadece sonuç odaklı işlemesi aileleri ve öğrencileri içinden çıkılmaz bir rekabet ortamına sürüklemektedir. Özellikle lise son sınıfta (12. Sınıfta) öğrencilerin yükseköğrenime geçiş sınavlarının yaklaşması nedeniyle beden eğitimi derslerine etkin katılımın düştüğü düşünülmektedir.

Bu sınavlarda Beden Eğitimi dersine yönelik herhangi bir ölçme yapılmaması bu dersin öğrencilerin gözünde önemini azalttığı ve sınavda başarısız olma korkusu altındaki öğrencilerin özellikle lise son sınıfta çeşitli nedenler ileri sürerek Beden Eğitimi derslerine katılmak yerine sınava hazırlanmayı seçtikleri görülmektedir. Ailelerini derslere katılımında etkilerinin farklılaştığı görülmektedir. Kimi aileler çocuklarının katılımlarına destek verirken kimisi karşı

çıkmiş bazı aileleri ise bu duruma müdahale etmemiştir. Kızılkaya 2009, lise öğrencilerinin spora katılımlarında ailenin etkisini araştıran bir çalışma sonucunda ailenin sosyal bir değişken olarak spora katılımı etkilediğini ortaya koymuştur. Özellikle ailenin gelir düzeyi, öğrencinin doğum yeri ve cinsiyet ile spora katılım düzeyi arasında ilişkiler bulunmaktadır. Spora ilişkin ailelerin tutumu önemli oranda olumludur. Aileler çocuklarının spor yapmasını destekleyip teşvik etmekte olduğu ortaya konulmuştur. Benzer bulgu spor yapma sıklığının da görülmektedir. Toplumumuzda genel bir kanı haline gelen sporun akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediği fikri ve sakatlanmalara neden olduğu düşüncesi, ailelerin olumsuz tavır sergilemesinde başlıca etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır (Öncü & Güven, 2011). Araştırmada dikkat çekici sonuçlarından biri Beden Eğitimi öğretmenlerinin erkek öğrencileri derslere katılımda olum yönde etkilerken, kadın öğrencileri olumsuz etkilemesidir. Şişko ve Demirhan (2002) yaptıkları araştırmada, kadın ve erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının olumlu olduğunu bu nedenle, derslerin işlenmesi sırasında öğretmenlerin bu durumu dikkate alarak, kadın ve erkek öğrencileri ayırmak ya da her birine farklı etkinlikler yaptırmak gibi düşünceyle hareket etmemelerini önermişlerdir. Çocukların Beden Eğitimi dersleri ile ilk tanıştığı yer okullardır. Bu kurumlarda görev yapan beden eğitimi öğretmenleri dersin öğrencilere sevdirmesi konusunda çok önemli bir rol üstlenmektedirler. Aicinena (1991)' de öğrencilerin beden eğitimine ilişkin olumlu tutum geliştirmelerinde öğretmen davranışı, sınıf çevresi, aile ve okul yönetimi önem taşımaktadır. Buna ilişkin öğrencilerin öğretmenleri ile birebir iletişimde olmaları da olumlu tutum geliştirmede önemlidir (Figley, 1985). Yapılan çeşitli çalışmalar incelendiğinde (Cengiz ve Serbes, 2014; Saraç ve Muştı, 2013) ülkemizdeki Beden Eğitimi öğretmenlerinin derslerde öğreten merkezli stilleri tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Atanan beden eğitimi öğretmenlerinin meslek edinmenin verdiği rahatlıkla alanlarında daha ileri düzey eğitime ilgi duymamaktadırlar (Korkmaz ve arkadaşları 2005, Akt; Mollaoğulları ve Güngör, 2014). Öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerini gerektirecek motivasyonların olmaması mesleklerine karşı olan ilgilerini azaltmakta bu durumun öğrencilerin derse katılım motivasyonlarını olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Mehmedi (2015), öğrencilerin beden eğitimi derslerine katılımlarındaki en büyük engellerin tesis ve ekipman eksikliği olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmaya benzer olarak, yaptığımız çalışmada beden eğitimi derslerinin işlenmesi için yeterli imkânlara sahip olmayan okullarda okumuş katılımcıların o dönemde derslere katılmadıkları görülmüştür.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi sonucunda, lise son sınıfta erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla beden eğitimi derslerine karşı daha olumlu yaklaşımlarının olduğu ve derslere daha fazla katılım gösterdikleri ortaya konulmuştur. Bunun yanında, lise son sınıfta üniversite sınavlarına hazırlanmanın beden eğitimi derslerine katılmamada öğrenciler için en önemli nedenlerden biri olduğu sonucu ortaya konulmuştur. Araştırmanın bir başka dikkat çeken sonucu, beden eğitimi öğretmenlerinin derslere katılım konusunda erkek öğrencileri olumlu yönde etkilerken, kadın öğrencileri olumsuz yönde etki ediyor görüşüdür. Fakat, yapılan bütün çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmanın da çeşitli sınırlılıkları vardır. Bu çalışma sadece nitel araştırma yöntemleri kullanılarak oluşturulmuş bir çalışmadır, nicel araştırma yöntemleriyle birlikte planlanacak yeni çalışmalardan daha güvenilir sonuçlar elde edilebilir. Bu araştırma sadece lise son sınıf dönemini kapsamaktadır, daha farklı dönemleri de kapsayan araştırmalar daha geniş dönemlere ilişkin sonuçlar elde edilmesine olanak sağlayabilir.

YAZIŞMA ADRESİ

Caner ÖZGEN

Anadolu Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

canerozgen@anadolu.edu.tr

0544 499 99 91

0222 321 35 50/ 6792

Gıyasettin DEMİRHAN

Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

demirhan@hacettepe.edu.tr

KAYNAKLAR

- AİCİNENA, S. (1991). The Teacher And Student Attitudes Toward Physical Education. *The Physical Educator*, 48(1), 28-31.
- ARABACI, R. (2009). Attitudes Toward Physical Education And Class Preferences Of Turkish Secondary And High School Students. *Elementary Education Online*, 8(1), 2-8.
- CENGİZ, C., & Serbes, Ş. (2014). Türkiye'deki Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Tercih Ettikleri Öğretim Stilleri Ve Stillere İlişkin Değer Algıları. *Pamukkale Journal Of Sport Sciences*, 5(2).
- DEMİRHAN, G. (2006). *Spor Eğitiminin Temelleri*. Ankara: Bağırhan Yayınevi .
- DEMİRHAN, G., & Altay, F. (2001). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 9-20.
- G.E.Figley. (1985). Detenninants Of Attitudes Toward Physical Education. *Journal Of Teaching İn Physical Education*, 4, 229-240.
- GÜRBÜZ, S., & Şahin, F. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- HARMANDAR, İ. H. (2004). *Beden Eğitimi Ve Spor'da Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- KARAKÜÇÜK, S. (1989). *Beden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- KIZILKAYA, A. (2009). Lise Öğrencilerinin Spora Katılımında Ailenin Etkisi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- MACİNTOSH, D., & Albinson, J. (1982). Physical Education İn Ontario Secondary Schools. *Canadian Association For Health Physical Education And Recreation Journal*, 14-17.
- MEHMETİ, I. (2015). Motivational Level And Participation Barriers İn School. *Sport Mont*, 43-45.

- MOLLAOĞULLARI, H., & Güngör, A. D. (2014). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 11(4), 1-14.
- ÖNCÜ, E., & GÜVEN, Ö. (2011). ANA-BABALARIN ÇOCUKLARININ BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILIMINA YÖNELİK TUTUMLARI. *SPOR VE PERFORMANS Araştırmaları Dergisi*, 28-36.
- SARAÇ, L., & Muştu, E. (2013). Öğretmen Adaylarının Beden Eğitimi Öğretim Stillerini Kullanım Düzeyleri İle Stillere İlişkin Değer Algularının İncelenmesi. *Pamukkale Journal Of Sport Sciences*, 4(2), 112-124.
- SİNGER, R. N., & Dick, W. (1974). *Teaching Physical Education:A Systems Approach*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- ŞİŞKO, M., & Demirhan, G. (2002). İlköğretim Okulları Ve Liselerde Öğrenim Gören Kız Ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 205-210.
- YETİM, A. (2000). Sporun Sosyal Görünümü. *Gazi Beden Eğitimi Ve Spor Dergisi*, 5(1).
- YILDIRIM, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- YOLANCIK, O. (2004). Milli Eğitimde Bir Kültür Aktarım Alanı Olarak Halk Oyunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 164.